

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІКРОЕКОНОМІКА»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Менеджмент організацій»
Факультет	Економічний
Кафедра	Економіки та фінансів
Семестр	III
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	к. держ.упр., доцент кафедри Ліщук Наталія Володимирівна
Контактна інформація	n.v.lishchuk@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями та вміннями, достатніми для забезпечення формування відповідного уявлення про те, що успіх будь-якої підприємницької діяльності залежить не тільки від наявності стартового капіталу і підприємницького хисту, а й від знання закономірностей функціонування мікросистеми. Мікроекономічний аналіз дає уявлення того, як приймають рішення і поводять себе суб'єкти господарської діяльності – окремі споживачі (теорія споживання) та виробники (теорія фірми), як установлюються ціни на різні блага та послуги і як, виходячи з цін, здійснюється розподіл ресурсів (механізм ринку).
Мета та цілі	<p><i>Метою викладання навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є формування ринкового орієнтованого економічного світогляду і знань щодо методів прийняття оптимальних господарських рішень в умовах обмеженості ресурсів з приводу споживання благ, використання факторів виробництва із врахуванням різних конкурентних ситуацій (ринкових моделей), економічних інституцій.</i></p> <p><i>Основними завданнями вивчення дисципліни «Мікроекономіка» є: надання знань про базові положення мікроекономічної теорії; формування навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу; підготовка до вивчення прикладних дисциплін, що базуються на мікроекономічній теорії.</i></p> <p><i>Предметом вивчення навчальної дисципліни є ефективність функціонування окремих механізмів економічної системи та складників національної економіки.</i></p>
Результати навчання	По завершенню вивчення дисципліни «Мікроекономіка» студенти зможуть: знати та використовувати економічну термінологію; розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем; пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки; вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин; вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки; вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів; застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для

	обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади); демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
Soft skills	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); цінування та повага різноманітності та мультикультурності; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; підвищення економічної культури та ерудиції фахівців; оволодіння науковими ідеями та практичними здобутками в цій сфері.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Вступ до фаху», «Економічна теорія», «Підприємництво», «Макроекономіка».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
1. Предмет і метод мікроекономіки	Розуміти значення категорії мікроекономіка, її предмету, об'єкту і суб'єкту. Усвідомлювати місце мікроекономіки в системі економічних знань. Володіти методологією загальні та специфічні методи) та основними поняттями мікроекономіки.	Тести, питання
2. Попит, пропонування та ринкова рівновага	Сутність поняття «попит». Індивідуальний та ринковий попит. Криву попиту. Закон попиту та його пояснення з точки зору поведінки споживача. Цінові і нецінові детермінанти попиту. Еластичність попиту за ціною та за доходом. Фактори, що впливають на ступінь еластичності попиту. Ринкове пропонування. Криву пропонування. Закон пропонування. Нецінові фактори пропонування. Еластичність пропонування. Механізм балансування попиту і пропонування і встановлення ринкової рівноваги. Ціна рівноваги.	Тести, практичні завдання
3. Еластичність і пристосування ринку	Поняття «еластичності». Еластичність попиту та її види. Еластичність пропонування. Часові періоди і пристосування ринку. Практичне застосування теорії еластичності. Державне регулювання ринкової рівноваги та його наслідки. Законодавче встановлення максимальної ціни. Встановлення законодавством мінімальної ціни. Вплив податків і субсидій на попит і пропозицію.	Кейси, тести
4. Теорія граничної корисності та поведінка споживача	Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація. Поняття корисності, її особливості та спосіб досягнення. Загальна і гранична корисність. Функція корисності. Процес споживання та динаміка зміни загальної і граничної корисності блага, його графічне зображення. Раціональний вибір споживача та його дві умови: максимізація загальної корисності та бюджетне обмеження. Рівновага споживача. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена. Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін. Поняття попиту на благо. Моделювання поведінки споживача, який прагне раціоналізувати свій вибір з урахуванням спадної граничної корисності блага: визначення індивідуального попиту на благо.	Кейси, питання
5. Ординалістська теорія поведінки споживача	Теорія споживчого вибору та вихідні умови аналізу поведінки споживача згідно концепції кривих байдужості. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Властивості кривих байдужості. Карта байдужості. Гранична норма заміщення благ: суть і методичне обчислення. Наслідок динаміки норми заміщення у поясненні форми кривих байдужості. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ. Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна пряма: рівняння і графічна побудова. Властивості бюджетної прямої.	Кейси, тести

	Споживча рівновага при бюджетному обмеженні. Графічний вираз споживчої рівноваги. Різні випадки досягнення рівноваги: «внутрішня» і «кутова» рівновага.	
6. Моделювання поведінки споживача	Зміна оптимального вибору споживача в результаті зміни його доходу. Побудова кривої «дохід-споживання». Криві Енгеля. Зміна оптимального вибору споживача в результаті цінових змін. Побудова кривої «ціна – споживання». Індивідуальний та ринковий попит. Споживчий надлишок. Ефект доходу і заміщення як альтернативне пояснення для оберненої пропорційності кривої попиту. Загальний ефект від зміни ціни. Визначення ефекту заміщення і ефекту доходу у загальному ефекті від зміни ціни. Парадокс Гіффена.	Кейси, практичні завдання
7. Фірма як мікроекономічний суб'єкт. Мета виробництва	Фірма, як суб'єкт ринкових відносин. Структура та організаційно-правові форми фірми. Мотивація поведінки фірми. Основні проблеми вибору економічної організації фірми: що виробляти, як виробляти, для чого виробляти. Фактор часу і періоди функціонування фірми: миттєвий, короткостроковий і довгостроковий. Теорія виробництва. Поняття виробничої функції. Теорія витрат виробництва і прибутків.	Кейси, тести
8. Обмеження виробника. Продуктивність ресурсів і витрати виробництва у короткостроковому періоді	Виробнича функція з одним змінним фактором (скупний граничний продукт, граничний фізичний продукт, середній фізичний продукт). Стадії розвитку виробництва. Короткострокові витрати виробництва (постійні витрати, змінні витрати, витрати на одиницю продукції, середні постійні витрати, граничні витрати). Зростаюча та спадна віддача.	Кейси, тести
9. Виробнича функція і витрати виробництва у довгостроковому періоді	Двофакторна виробнича функція. Ізокванта. Заміна факторів виробництва. Ізокоста. Мінімізація довгострокових сукупних витрат. Траєкторія розвитку фірми. Мінімізація довгострокових середніх витрат. Мінімальний ефективний розмір підприємства. Бюджетне обмеження споживача.	Кейси, тести
10. Вибір фірмою обсягу виробництва	Фірма на конкурентному ринку. Ринок досконалої конкуренції. Підходи до визначення оптимального обсягу виробництва. Загальне правило максимізації прибутку. Реакція конкурентної фірми на зміну ціни (умови прибутковості за збитковості за моделлю TRTC та MRMC). Короткострокова крива пропонування фірми і галузі. Ринкова ціна і надлишок виробника.	Кейси, практичні завдання
11. Максимізація прибутку і цінова стратегія монополії	Монополія і конкуренція. Максимізація прибутку. Коротко- та довгострокова рівновага монополії. Модель монополії. Соціально-економічні наслідки монополії. Природна монополія. Монопольна влада та цінова дискримінація.	Кейси, питання
12. Фірма на ринку монополістичної конкуренції	Особливості монополістичної конкуренції. Моделі рівноваги монополістичного конкурента. Роль диференціації продукту і реклами як інструментів нецінової конкуренції.	Кейси, тести

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Панчишин С., Островерх П., Стеблій Г. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навчальний посібник: у 2-х кн. К.: Знання, 2013. 437 с.
2. Косік А. Ф., Гронтовська Г. Е. Мікроекономіка: Навчальний посібник. Рівне: УДУВГП, 2004. 400 с.
3. Блауг Марк. Економічна теорія в ретроспективі / Пер. з англ. І. Дзюб.– К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2001. 670 с.
4. Буряк П.Ю., Гупало О.Г., Стасюк І.В. Мікроекономіка: Навч. посіб. – К.: "Хай-Тек Прес", 2008. 368 с.
5. Економічна теорія: практикум (тести і задачі). Навчальний посібник / За ред. О. Ватаманюка. – Львів: «Інтелект-Захід», 2010. 374 с. (Гриф МОН України)
6. Кемпбелл Р. Макконнелл, Стенлі Л. Брю. Аналітична економія. Принципи, проблеми і політика / Пер. з англ. С. Панчишина, О. Ватаманюка, І. Біка. - Львів: Видавничий спілка "Просвіта", 1999. 649 с.
7. Петрушенко Ю. М., Дудкін О. В., Костюченко Н. М. Мікроекономіка. Суми : СДУ, 2013. 206 с.
8. Будаговський С. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. закл. освіти: У 2 ч.. К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001. 517 с.

9. Мікроекономіка: Підручник / за заг. ред. проф. Буряка П.Ю. та Гупала О.Г. – К.: «Хай-Тек Прес», 2012. 560 с.
 10. Наливайко А.П., Азьмук Л.А. Мікроекономіка: Підручник. К.: КНЕУ, 2011. 446 с.
 11. Наливайко А.П., Прохоров Є. В., Азьмук Л.А., Банщиків П.Г. Практикум. К.: КНЕУ, 2013. 522 с.
 12. Наріжна Л. Д., Пономарьова Л. Н. Мікроекономіка в схемах: Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. 160 с.
 13. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: Навч. посіб. Ів.-Фр., «Лілея-НВ», 2015. 348 с.
 14. Семуельсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. Мікроекономіка / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. 495 с.
 15. Стеблій Г. Я. Мікроекономіка: Навчальний посібник. Київ: Фірма «УНКІС», ЦНЛ, 2007. 221 с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватись. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в мережі Інтернет. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. При пропуску практичних занять, обов'язкове відпрацювання. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які виконуються та здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-3)	15
Змістовий модуль 2 (теми 4-6)	15
Змістовий модуль 3 (теми 7-10)	20
Змістовий модуль 4 (теми 11-12)	10
Підсумковий контроль (теми 1-12) – екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни